

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ «ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ»
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО: СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТАХ

збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих учених

Одеса
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
2026

DOI: <https://doi.org/10.24195/FutureEducation2026>

УДК 37:502.131.1

О-72

Рекомендовано до друку Вченою Радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 14 від 28.05.2026 року)

Матеріали друкуються в авторському варіанті

Освіта майбутнього: стратегія сталого розвитку в
О-72 європейському та національному контекстах : збірник
матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович,
2026. 110 с.

УДК 37:502.131.1

©ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО», 2026

*Олексій Анатолійович Листопад,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
Альона Сергіївна Прокопчук,
студентка факультету дошкільної педагогіки та психології,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса*

ЕТИЧНА КУЛЬТУРА ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ІНДИКАТОР ГУМАНІСТИЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ

Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами в системі дошкільної освіти, що відбуваються під впливом гуманізації суспільних відносин та цифровізації освітнього простору. Сучасний заклад дошкільної освіти постає не лише як інституція надання освітніх послуг, а як ціннісно орієнтований простір розвитку особистості дитини. Особливої ваги набуває формування гуманістичної професійної позиції вихователя, основою якої виступає етична культура як інтегративна характеристика його особистості та професійної діяльності [1].

Цифрова трансформація освіти, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розширення онлайн-взаємодії з батьками й колегами актуалізують нові етичні виклики: дотримання принципів академічної доброчесності, захист персональних даних, культура професійної комунікації в цифровому середовищі. За таких умов етична культура вихователя постає не лише як традиційний моральний імператив, а як показник його професійної зрілості, відповідальності та здатності до гуманістично зорієнтованої взаємодії [4].

Водночас посилюється зв'язок етичної культури з професійними стандартами підготовки майбутніх вихователів, зокрема вимогами до сформованості загальних і фахових компетентностей, визначених державними освітніми документами та положеннями Міністерства освіти і науки України. Професійний стандарт вихователя передбачає володіння нормами педагогічної етики, уміння будувати партнерські взаємини з усіма учасниками освітнього процесу, здатність до моральної рефлексії та прийняття відповідальних рішень. Етична культура виступає не лише особистісною якістю, а й системним індикатором відповідності майбутнього педагога сучасним вимогам професії [2].

У сучасному філософському та педагогічному дискурсі етична культура розглядається як інтегративна характеристика особистості, що відображає рівень засвоєння моральних норм, цінностей і принципів та їх реалізацію у професійній діяльності. Вона поєднує аксіологічний,

когнітивний, емоційно-вольовий і поведінковий компоненти, забезпечуючи внутрішню узгодженість між переконаннями педагога та його практичними діями. У контексті підготовки майбутніх вихователів етична культура виступає основою гуманістичної спрямованості, визначаючи характер взаємодії з дитиною, батьками й колегами [5].

Гуманістичний потенціал етичної культури ґрунтується на традиціях вітчизняної педагогіки, зокрема на ідеях Василя Сухомлинського, який наголошував на пріоритеті духовного світу дитини, розвитку її гідності, довіри та взаємоповаги у педагогічному процесі. У його концепції педагог виступає носієм високих моральних ідеалів, а виховання розглядається як процес співтворчості, заснований на любові й відповідальності.

Вагомим теоретичним підґрунтям є також спадщина Костянтина Ушинського, який підкреслював моральну природу педагогічної діяльності та визначав виховання як цілеспрямований процес формування особистості на засадах загальнолюдських цінностей. Гуманістичний імператив у його трактуванні полягає у визнанні самоцінності дитини, необхідності гармонійного поєднання вимогливості та поваги, що безпосередньо співвідноситься з поняттям етичної культури сучасного вихователя. Етична культура у філософсько-педагогічному розумінні є системною якістю особистості педагога, що забезпечує моральну спрямованість його професійної діяльності та визначає характер гуманістичної взаємодії в освітньому середовищі [3].

Професійна позиція вихователя трактується як стійка система ціннісних орієнтацій, установок і переконань, що визначають характер його педагогічної діяльності та стиль взаємодії з учасниками освітнього процесу. Вона відображає міру усвідомлення педагогом соціальної місії професії та рівень відповідальності за результати виховання. Гуманістична професійна позиція передбачає домінування ціннісно-сміслового виміру діяльності, за якого дитина розглядається як активний суб'єкт освітнього процесу, носій індивідуального досвіду та потенціалу розвитку. У такому підході педагогічна взаємодія вибудовується на засадах довіри, співпраці та взаємоповаги, що забезпечує формування безпечного й підтримувального освітнього середовища [5].

Методологічними орієнтирами формування гуманістичної професійної позиції виступають принципи дитиноцентризму та педагогіки партнерства, які передбачають визнання унікальності кожної дитини, урахування її потреб і можливостей, а також активну співпрацю з батьками та професійною спільнотою. За таких умов етична культура вихователя постає внутрішнім регулятором професійної поведінки та критерієм гуманістичної зрілості особистості педагога [1].

Етична культура вихователя виконує функцію системного індикатора гуманістичної професійної позиції, оскільки відображає рівень його морального розвитку, усвідомлення професійних цінностей і здатність до їх практичної реалізації. Аналіз наукових джерел дозволяє виділити основні критерії та показники сформованості етичної культури: ціннісно-мотиваційний критерій – усвідомлення педагогом значення гуманістичних цінностей, пріоритету дитячої гідності, відповідальності та толерантності; когнітивний критерій – знання етичних норм, професійного етикету, нормативних і методичних документів, здатність до морального аналізу педагогічних ситуацій; емоційно-рефлексивний критерій – розвиток емпатії, педагогічного такту, уміння співпереживати та підтримувати дітей і колег; поведінково-практичний критерій – реалізація етичних норм у конкретних педагогічних ситуаціях, культура професійної комунікації, здатність вирішувати конфлікти у гуманістичному ключі.

Високий рівень етичної культури прямо впливає на якість педагогічної взаємодії, забезпечуючи довіру, підтримку, конструктивну комунікацію та ефективну співпрацю з дітьми, батьками та колегами. Педагог, який демонструє стійку етичну позицію, формує безпечне та сприятливе середовище для розвитку особистості дитини та ефективної реалізації освітніх програм.

У сучасних умовах цифрової трансформації дошкільної освіти формується новий контекст для прояву етичної культури. Цифрове середовище висуває додаткові вимоги до професійної етики: дотримання принципів конфіденційності та захисту персональних даних дітей і родин; коректна онлайн-комунікація з батьками, колегами та адміністрацією; розвиток навичок відповідального використання цифрових освітніх ресурсів. Етична культура стає не лише показником моральної та професійної зрілості вихователя, а й критерієм адаптивності до сучасних викликів, що визначають ефективність гуманістично орієнтованої педагогічної діяльності в умовах цифрової освітньої трансформації.

У результаті проведеного аналізу теоретичних і методологічних джерел встановлено, що етична культура є ключовим компонентом гуманістичної професійної позиції майбутнього вихователя. Вона охоплює ціннісно-мотиваційний, когнітивний, емоційно-рефлексивний та поведінково-практичний аспекти, інтегруючи моральні переконання, професійні знання та практичні навички етичної взаємодії з дітьми, батьками та колегами. Етична культура виступає системним показником гуманістичної спрямованості особистості вихователя, адже від її рівня залежить ефективність педагогічної взаємодії, здатність формувати безпечне та підтримувальне освітнє середовище, а також готовність до морального самовдосконалення і прийняття відповідальних рішень у професійній діяльності. У сучасних умовах цифрової трансформації

дошкільної освіти етична культура набуває додаткового значення як регулятор професійної поведінки у цифровому середовищі, забезпечуючи дотримання норм конфіденційності, академічної доброчесності та культури онлайн-комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах): Видання друге, доповнене. Житомир: ПП «Рута», Видавництво «Волинь», 2008. 232 с.

2. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Становлення професійної ментальності здобувачів освіти в освітньому процесі закладів вищої і фахової передвищої педагогічної освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»)*. 2024. №10 (44) С. 323–335. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-323-335](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-323-335)

3. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Формування моральних цінностей у здобувачів освіти для профілактики академічної недоброчесності. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2024. Вип. 2 (55). С. 26–38. DOI : <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2024-2-55-26-38>

4. Листопад О., Мардарова І., Листопад Н. Педагогічна підтримка сталого професійно-творчого саморозвитку майбутніх педагогів. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка*, 2025. № 1 (8), С. 105–111. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-7013-2025-1-12>

5. Фроленкова Н., Савченко М. Етична культура вихователя закладу дошкільної освіти як чинник професійного іміджмейкінгу. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 25. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17968531>

Кудрявцева О. А., Мельничук С. В. ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО МОРАЛЬНІ НОРМИ У МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ПІД ЧАС ПЕРЕГЛЯДУ МУЛЬТФІЛЬМІВ.....	46
Листопад О. А., Кирилова Д. С. РОЗВИТОК СЛОВЕСНОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ 5-6 РОКІВ У ПРОЦЕСІ СКЛАДАННЯ КАЗОК.....	51
Листопад О. А., Лучицька О. А. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ.....	55
Листопад О. А., Прокопчук А. С. ЕТИЧНА КУЛЬТУРА ВИХОВАТЕЛЯ ЯК ІНДИКАТОР ГУМАНІСТИЧНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ.....	59
Листопад О. А., Садовенко О. В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ У ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ	63
Мардарова І. К., Бондаренко С. О. СИСТЕМА РОБОТИ З ВИХОВАННЯ ЧУЙНОСТІ ДО ПРИРОДИ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ПРОГУЛЯНКИ	67
Мардарова І. К., Георгієва Т. С. СИСТЕМА РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СЕБЕ І СВОЮ СІМ'Ю У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР	71
Мардарова І. К., Гуренко Ю. О. ЦИФРОВА ГІГІЄНА ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК СКЛАДНИК СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	76
Мардарова І. К., Казотій А. В. СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ 3-4 РОКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕМАТИЧНИХ КАЗОК	81
Мардарова І. К., Кукузей А. І. СИСТЕМА РОБОТИ З РОЗВИТКУ МОВНОГО ЕТИКЕТУ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ З ДОРОСЛИМИ І ДІТЬМИ.....	84
Мардарова І. К., Мутавчи В. І. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТОЛЕРАНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	89
Мардарова І. К., Тарасенко А. В. ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ДРУЖНЬОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗДО.....	94